

Helyzetkép

2015. január – február

Gazdasági növekedés

A múlt évben sokféle hatás érte a globális gazdaságot; több tényező is kedvezőtlenül hatott a fejlődési lehetőségekre. Viszonylag sok regionális konfliktus jelentett erőteljes fékező tényezőt, és az energiaárak zuhanása is eltérően érintette az egyes gazdaságokat. A rendelkezésre álló előzetes adatok szerint tavaly 3,3%-kal bővült a világgazdaság teljesítménye, amely megegyezett a 2013. évivel. A fejlett gazdaságokat tömörítő OECD országokban a bruttó hazai termék 1,8%-kal emelkedett a megelőző évi 1,4%-kal szemben. Az Amerikai Egyesült Államok gazdasága 2014-ben 2,4%-kal nőtt az előző évi 2,2%-os bővülés után, Kanadáé 2,5%-kal a 2013. évi 2%-ot követően, Törökorszáé 2,9%-kal a megelőző évi 4% után, Norvégiáé 2,2%-kal a 2013. évi 0,7%-kal szemben.

Az Európai Unió gazdasága tavalyelőtt stagnált, míg a múlt évben 1,3%-kal bővült; ezen belül Nagy-Britanniában az előző évi 1,7%-ot követően 2,6%-kal nőtt a GDP. Az eurózónában 2013-ban 0,5%-kal szűkült, míg tavaly 0,9%-kal bővült a gazdaság teljesítménye. Az eurózóna jelentős gazdaságai közül Németországban az előző évi, stagnálással egyenértékű 0,1%-ot követően érzékelhetően, 1,6%-kal nőtt a gazdasági teljesítmény. Franciaországban alig változott a helyzet: 2013-ban 0,3%-kal, míg 2014-ben 0,4%-kal nőtt a gazdasági teljesítmény. Olaszországban a szűkülés mértéke csökkent: az előző évi 1,7%-ot követően tavaly 0,4%-kal mérséklődött a GDP. Spanyolországban fordulat következett be: a tavalyelőtti 1,2%-os gazdasági visszaesést a múlt évben 1,4%-os bővülés váltotta fel. Lengyelországban látványosan emelkedett a növekedési ütem: a 2013. évi 1,7%-os GDP bővülést a múlt évben 3,3%-os fejlődés követte. Hollandiában is változott az előjel: a két évvel ezelőtti 0,7%-os gazdasági visszaesést 0,9%-os növekedés követte. Japánban ugyanakkor az előző évi 1,6%-os növekedés után a múlt évben stagnált, 0,1%-kal nőtt a bruttó hazai termék.

A fejlődő országok gazdasága a múlt évben is dinamikusabban bővült; igaz az előző évi 4,7%-os növekedést a múlt évben némileg szerényebb, 4,4%-os GDP emelkedés követte. Kínában is lassult valamelyest a dinamika: a 2013. évi 7,8%-os növekedést tavaly a még mindig látványos 7,4% követte. Indiában ugyanakkor ebben a két esztendőben 5%-ról 5,8%-ra gyorsult a korábban sem szerény növekedési ütem. Indonéziában is fokozódott a fejlődés üteme: 5%-ról 6,5%-ra, míg Nigériában 5,4%-ról 6,1%-ra. Brazíliában megtorpant a növekedés: az előző évi

2,5%-ot tavaly mindössze 0,1%-os GDP bővülés követte. Mexikóban viszonylag szerény, igaz gyorsuló ütemben bővült a gazdaság: az elmúlt két évben 1,4%-kal, illetve 2,1%-kal. Oroszország gazdasága egyre nehezebb helyzetben van, részben az olajárak mélyrepülése, részben az orosz-ukrán konfliktus következtében; a bruttó hazai termék 2013-ban 1,3%-kal, tavaly csupán 0,6%-kal nőtt, míg az idei évben – akár mély – recesszió következhet.

A magyar gazdaság a múlt évben a korábbi évekhez képest kiemelkedő, a környező országokét meghaladó ***dinamikával bővült***. A bruttó hazai termék a negyedik negyedévben – a KSH által közölt második becslés szerint – 3,4%-kal nőtt a múlt év azonos időszakához képest. A gazdasági teljesítmény emelkedésében a feldolgozóipar, az építőipar és a mezőgazdaság szerepe jelentősebb volt, mint a szolgáltatásoké. Összességében a gazdaság ilyen arányú bővülésének hátterében az uniós fejlesztési források koncentrált felhasználása dominált.

A múlt év negyedik negyedévében az ipar hozzáadott értéke 4%-kal, a feldolgozóiparé – a viszonylag alacsony bázishoz képest – 5,5%-kal nőtt. Az év folyamán az ipar és ezen belül a feldolgozóipar teljesítménye lassuló dinamikával bővült. A feldolgozóipar növekedésében a járműgyártás és a beszállító szakágazatok játszottak döntő szerepet. Az építőipar hozzáadott értéke a negyedik negyedévben 6,2%-kal, a mezőgazdaságé – a magas bázishoz képest is – 12,1%-kal emelkedett. A szolgáltatások hozzáadott értéke a többi ágazathoz képest szerényebb mértékben, 2,4%-kal nőtt. Két szolgáltatási ág teljesítménye kiemelkedő mértékben bővült: a szállítás, raktározásé 4,7%-kal, a kereskedelem és vendéglátásé pedig 4,6%-kal. A szakmai, tudományos és műszaki tevékenység hozzáadott értéke szintén az átlagot meghaladóan, 3,7%-kal, a művészeti, szórakoztatási, szabadidős tevékenységeké ugyancsak 3,7%-kal emelkedett. A többi szolgáltatási ág szerényebb dinamikával növelte hozzáadott értékét: az információ, kommunikáció 2,3%-kal, az ingatlanügyletek csupán 0,9%-kal. A közigazgatás, oktatás, egészségügyi, szociális ellátás, azaz az alapvető közszolgáltatások hozzáadott értéke 0,3%-kal, a pénzügyi, biztosítási tevékenységé – a rendkívül alacsony bázis ellenére is – 0,5%-kal mérséklődött. A bruttó hazai termék bővüléséhez az ipar 1, az építőipar 0,3, a mezőgazdaság 0,4, míg a szolgáltatási szektor 1,2 százalékponttal járult hozzá.

A bruttó hazai termék felhasználási oldalán a háztartások tényleges fogyasztása 2%-kal, ezen belül a háztartások fogyasztási kiadása 1,9%-kal, a kormányzattól kapott természetbeni juttatások volumene 2,9%-kal nőtt. A közösségi fogyasztás a negyedik negyedévben jelentősen, 5,4%-kal emelkedett. Mindezek eredményeként a végső fogyasztás 2,5%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. A bruttó állóeszköz-felhalmozás a korábbi negyedévek dinamikus bővüléséhez képest szerény mértékben, 1,9%-kal nőtt. A bruttó hazai termék belföldi felhasználása összességében 2,9%-kal emelkedett. A nemzetgazdaság export- és importteljesítménye egyaránt 9,4%-kal nőtt. A bruttó hazai termék bővüléséhez a végső fogyasztás 1,7, a bruttó felhalmozás 1,1, a külkereskedelmi forgalom pedig 0,6 százalékponttal járult hozzá.

Az előző negyedévhez képest a bruttó hazai termék – szezonálisan és naptárhatással kiigazított adatok szerint – 0,8%-kal emelkedett. A szolgáltatások hozzáadott értéke 1,1%-kal, az iparé 0,4%-kal, az építőiparé 0,3%-kal bővült, míg a mezőgazdaságé nagymértékben, 3,3%-kal visszaesett.

A magyar gazdaság helyzetét több tényező befolyásolja. A bruttó hazai termék volumene az előző évek – recessziós időszakokkal is terhelt – stagnálását követően a múlt évben számottevően emelkedett. Ugyanakkor e jelentős bővülés ellenére ***a gazdaság teljesítménye még mindig 0,8%-kal alatta maradt a 2008. évinek.*** Az utóbbi évek statisztikai tájékoztatási gyakorlata alapján sajnos azt a kérdést is fel kell tenni, hogy a múlt évben ténylegesen ennyivel bővült-e a magyar gazdaság. Ez esetben még nem annak a gyanúnak a megfogalmazásáról van szó, hogy az adatok ne lennének torzításmentesek. Azt azonban meg kell állapítani, hogy a KSH adatközlése több ponton is kételyeket vet fel, amire a felhasználók nem kapnak szakszerű magyarázatot, sőt a hivatal a felvetett kérdésekre nem ad érdemi választ.

Az előzetes adatok szerint a múlt évben a bruttó hazai termék folyó áron 31 891 milliárd forint volt, szemben az előző évi 29 846 milliárd forinttal. Azaz a folyó áras GDP a tavalyi évben 6,8%-kal emelkedett, míg a volumenindex – stagnáló árszínvonal mellett – 3,6%-kal. A két adat nem feltétlenül mond ellent egymásnak, de mindenképpen érdemi elemzést tesz szükségessé. A különbség adódhat a nemzeti számla számítás módszertanából, mivel a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően a kettős deflálas módszerét alkalmazzák. Ennek alapján előfordulhat, hogy az árindexektől jelentősen eltérő értéket ad a deflátor. Az ugyanakkor elvárható, hogy a statisztika készítői kielégítő tájékoztatást adjanak a szakértők számára is szokatlan adatok létrejöttéről. Szükséges lenne például annak megvilágítása, mi okozta a készletek jelentős mértékű átárazását, amit nehéz a mai közgazdasági környezettel összhangba hozni. A KSH évek óta nem közli megfelelő részletzettséggel például a GDP volumenindexének összetevőit.

A tavalyi növekedési ütem megítélésénél még egy körülményt kell megvilágítani; ***a jelentős emelkedés nem a modernizációs irányt szolgálta.*** A tavalyi év egészében a mezőgazdaság bruttó hozzáadott értéke 13%-kal, az iparé 5,3%-kal, az építőiparé 14%-kal, míg a szolgáltatásoké mindössze 2%-kal emelkedett. Ha megvizsgáljuk az egyes ágazatok szerepét a bruttó hazai termék növekedésében, akkor azt tapasztaljuk, hogy a mezőgazdaság 0,5, az ipar 1,2, az építőipar 0,5, a szolgáltatások 1,1, míg a termékadók és támogatások egyenlege 0,4 százalékponttal járult hozzá a GDP index emelkedéséhez. ***A gazdasági növekedés szerkezete az adatok szerint tehát nem minősíthető kedvezőnek.*** A szolgáltatások ágazata, amely a fejlett országokban a GDP 70%-át állítja elő, nálunk viszonylag szerény ütemben bővült. Az ipar jelentős bővülése egyben magában hordozza a némileg egyoldalú fejlődés veszélyét, mivel a járműipar részaránya gyors ütemben emelkedett az utóbbi években, amely egyre nagyobb kitettséget jelent ma már az egész nemzetgazdaság számára. A mezőgazdaság és az építőipar tavalyi bővülése nagy valószínűséggel az idén nem ismétlődhet meg. Ez a korszerűnek nem tekinthető szerkezet az utóbbi években vált egyre markánsabbá. A 2013. évben a GDP 1,1%-kal nőtt; a mezőgazdaság 0,9, az építőipar 0,2, a szolgáltatások 0,1, a termékadók -0,1 százalékponttal járultak hozzá a GDP növekedéséhez, míg az ipar a tavalyelőtti bővüléshez nem járult hozzá. ***A gazdaság tavalyi növekedése nem fenntartható, az uniós források 2014. évi koncentrált felhasználása, amely az előző évek kormányzati tehetetlenségét próbálta kompenzálni, az idén már csupán kisebb mértékben, jövőre pedig egyáltalán nem érvényesül.***

A termékadók jelentős hozzájárulása a GDP emelkedéséhez szintén figyelemre méltó. A nemzeti számla módszertana szerint az ágazati teljesítményeket az alapáras – nettó – értékek alapján határozzák meg, és ehhez adják hozzá a termékadók és támogatások különbözetét. Ha

megvizsgáljuk, mi okozhatta, hogy a termékadók a múlt évben a szokottnál lényegesen nagyobb mértékben emelték a GDP volumenindexet, akkor azt látjuk, hogy az államháztartás bevételei között a termelési és importadók 7,1%-kal, ezen belül az általános forgalmi adóból származó befizetések jelentősen, 11,8%-kal nőttek. Ez egyértelműen arra utal, hogy az áfa növekményének bizonyos – pontosan nem számszerűsíthető – hányada többek között a pénztárgépek adóhatósággal történt összekapcsolása révén a fehérítő hatás következménye. Ez pedig azt jelenti, hogy a korábban az árnyékgazdaságban jelenlévő gazdasági tevékenység egy része a statisztika számára közvetlenül mérhetővé vált. A nemzeti számla számítás során a szürkegazdaság teljesítményét becsléssel eddig is figyelembe vették a bruttó hazai termék értékének meghatározásakor, tehát amennyiben nem változott a becsült arány, akkor a múlt évi volumenindex a kettős számbavétel miatt némileg felülértékelt lehet.

Foglalkoztatottság, keresetek

Amíg a korábbi években csupán a statisztikai kimutatásokban nőtt a foglalkoztatottak száma, addig *a múlt év elejétől a valós* – közmunkára alkalmazottak nélkül számított – *foglalkoztatás is jelentősen bővült*. A gazdasági növekedés többlet munkaerőt igényelt a versenyszférában, és jelentősen nőtt a közmunkások száma is. Az év vége felé a valós munkaerőpiac felvevőképessége némileg csökkent, így a foglalkoztatottság változása ismét egyre inkább a közmunka program alakulásától, azaz a kormányzati szándéktól függ. A munkaügyi statisztikát torzítja az is, hogy a külföldön dolgozók mintegy egynegyede, százezer fő hazai foglalkoztatottként szerepel a közölt adatokban.

A KSH mintavételes lakossági adatfelvétele szerint a 2014. december és 2015. február közötti három hónap átlagában a *foglalkoztatottak száma* 4 124 ezer fő volt, 11 ezer fővel, 2,8%-kal több, mint egy évvel korábban. A foglalkoztatottak közül a trimeszter középső hónapjában 176 ezren közfoglalkoztatásban vettek részt, a munkaerő-felvétel módszertana alapján pedig a negyedik negyedévben további 111 ezer külföldön dolgozót is hazai foglalkoztatottnak mutatott ki a KSH. Ez utóbbi több mint százezres kört is beszámítva a 15-64 éves népesség *foglalkoztatási rátája* a december és február közötti három hónap átlagában 62,5% volt, 2,3 százalékponttal magasabb, mint egy évvel korábban. A legjobb munkavállalási korúnak tekintett 25-54 évesek foglalkoztatási aránya 79,5% volt, 1,7 százalékponttal magasabb az egy évvel korábbinál, míg az 55-64 éveseké 42,8% volt, szemben az egy évvel azelőtt mért 39,8%-kal.

A december és február közötti trimeszterben az *aktív munkanélküliek száma* 346 ezer fő volt, 4,7%-kal több, mint egy hónappal, és 6,5%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. A negyedik negyedévben a *passzív munkanélküliek száma* 84 200 fő volt. A munkanélküliségi ráta a vizsgált három hónap átlagában 7,7% volt, 0,3 százalékponttal magasabb az egy hónappal, és 0,7 százalékponttal alacsonyabb az egy évvel azelőttinél. A 25 éven aluli fiatalok munkanélküliségi rátája rendkívül magas, 19% volt, annak ellenére, hogy egy év alatt ez az arány 3,5 százalékponttal csökkent. Változatlanul *komoly gond a tartós munkanélküliség*: az

álláskeresők közel fele, 46,6%-a egy évnél hosszabb ideje reménytelenül keresett munkát; a munkanélküliség átlagos időtartama közel másfél év, 17,8 hónap volt a december és február közötti három hónapban.

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatai szerint a **regisztrált álláskeresők száma** február végén 430 700 fő volt, 16 900 fővel, 4,1%-kal több, mint egy hónappal, és 12 800 fővel, 2,9%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. Februárban a foglalkoztatók 12 700 új támogatott álláshelyet jelentettek be, 4,3%-kal kevesebbet, mint egy hónappal, és lényegesen, 16,9%-kal kevesebbet, mint egy évvel azelőtt. A változás iránya a közmunkák számának csökkenését jelzi. A nem támogatott új álláshelyek száma 16 400 volt, több mint másfélszer, 61,1%-kal több mint egy hónappal, de némileg, 1,1%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. A hónapok között konjunkturális különbségek érzékelhetők, de a munkaerőpiacon nem kínálnak több állást, mint a múlt év azonos időszakában.

A regisztrált munkanélküliek csaknem egyhatoda, 15,6%-a 25 éven aluli fiatal volt, több mint háromnegyedük, 77,7%-uk az első munkahelyét kereste. A munkanélküliek több mint egynegyede, 26,7%-a az 50 éven felüli korosztályhoz tartozott, és az álláskeresők több mint fele, 52,6%-a a szakképzetlenek köréből került ki. Februárban a regisztrált munkanélküliek alig egyhatede, 14,5%-a volt jogosult álláskeresési támogatásra, míg a lényegesen kisebb összegű szociális segélyben az álláskeresők kevesebb mint egyharmada, 32,9%-a részesült. A munkanélküliek több mint fele, 52,6%-a teljesen ellátatlanul maradt, amely egyenes következménye annak, hogy az álláskeresési támogatás – igen szerény összegben – mindössze 3 hónapig jár, míg az Európai Unióban a legrövidebb folyósítási időtartam 9 hónap, és több tagországban az egy évet is meghaladja.

Változatlanul jelentős területi különbségek észlelhetők a munkaerőpiacon. A **közmunkaprogram elakadásának következtében februárban minden régióban nőtt a munkanélküliek száma** a januárhoz képest, ezen belül Dél-Alföldön 7,9%-kal, Közép-Dunántúlon 5,7%-kal, Észak-Alföldön 5,4%-kal. Az álláskeresők száma a múlt év februárjához viszonyítva a megyék többségében csökkent, Heves megyében viszont számottevően, 17,5%-kal, Nógrád megyében pedig 15%-kal nőtt. Hosszabb ideje kritikus helyzetben van két régió: Észak-Magyarországon 18,9%, Észak-Alföldön 15% volt a munkanélküliségi ráta, és egyre nehezebb a helyzet a Dél-Dunántúlon is, ahol 13,1% volt a ráta értéke. Februárban a munkanélküliségi arány 11 megyében elérte a 10%-ot /Vas megyében is csupán 0,1 százalékponttal maradt el attól/, 5 megyében meghaladta a 15%-ot is.

A **közfoglalkoztatottak száma** januárban 176 100 fő volt, 3,6%-kal kevesebb, mint egy hónappal, és 11,2%-kal, mint egy évvel korábban. A múlt év egészében – nyilvánvalóan a választásokra való tekintettel – 3,6%-kal több közmunkást foglalkoztattak, mint az idei első hónapban. A teljes munkaidőben dolgozó közmunkások bruttó keresete januárban 80 ezer forint volt, a jogszabályban előírt minimálbér alig több mint háromnegyede, 76,2%-a. Jellemző a kormányzat cinizmusára, hogy amíg a kötelező minimálbér januártól 3,4%-kal emelkedett, addig a januári közmunkás bér csupán 2,5%-kal haladta meg a múlt évit.

Az intézményi munkaügyi statisztika adatai szerint januárban a legalább ötfős vállalkozásoknál, a költségvetési szerveknél és a jelentősebb nonprofit szervezeteknél – a közfoglalkoztatottakat

is beleszámítva – 2 849 ezer fő **állt alkalmazásban**, 2%-kal több, mint a múlt év első hónapjában. A közfoglalkoztatottakat figyelmen kívül hagyva az alkalmazottak létszáma 3%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A **költségvetési intézményeknél** – a közfoglalkoztatottak nélkül – 697 ezer főt alkalmaztak, 1,6%-kal többet, mint tavaly januárban.

A nemzetgazdaságban a teljes munkaidőben foglalkoztatottak **bruttó átlagkeresete** januárban 235 900 forint volt, 4,1%-kal több, mint egy évvel korábban. A versenyszférában 250 500 forint volt az átlagos kereset, 3,5%-kal magasabb a tavaly januárinál. A költségvetési intézményekben – a közfoglalkoztatottak bérét figyelmen kívül hagyva – 238 500 forint volt a keresetek átlaga, 3,7%-kal magasabb, mint egy évvel azelőtt. A közszférában a teljes munkaidőben foglalkoztatottak közül 168 ezer fő a nettó keresetének csökkenése miatt átlagosan 9 600 forint – a keresetbe nem tartozó – kompenzációt kapott a kedvezőtlen adó- és járulékváltozások részbeni ellentételezésére.

Januárban a **nettó átlagkereset** 154 500 forint volt, 4,1%-kal magasabb, mint a múlt év első hónapjában. A fogyasztói árak januárban 1,4%-kal mérséklődtek, így a reálkereset 5,6%-kal emelkedett. A versenyszférában a fizikai dolgozók nettó átlagkeresete 113 600 forint volt, 2,8%-kal magasabb az egy évvel korábbinál; a szellemi dolgozók nettó keresete 243 600 forint volt, 3,9%-kal több, mint egy évvel azelőtt. A költségvetési intézményekben – a közfoglalkoztatottak bérét figyelmen kívül hagyva – 156 200 forint volt az átlagkereset, 3,7%-kal több az egy évvel korábbinál.

Áralakulás

Az utóbbi hónapokban **a termelői és a fogyasztói árak egyaránt csökkentek**. Az ipari termelői árak mérséklődését a világpiacon nyersanyag- és energiaárak markáns esése, a mezőgazdasági árakét a múlt évi jó termés mellett az oroszországi embargó miatt az Európai Unióban fellépett termékfelesleg határozza meg. A fogyasztói árakra az általános dezinflációs környezet mellett hat a lakossági energia hatósági árának mesterséges leszorítása is. Az ipari export árai ugyanakkor emelkedtek, amelynek a forint leértékelődése volt az oka.

Az **ipari termelői árak** januárban összességében 0,4%-kal mérséklődtek az előző hónaphoz, és 1%-kal az egy évvel korábbihoz képest. A gépgyártásban 6,4%-kal, a kohászatban 5,5%-kal, a villamos berendezések gyártásában 4,6%-kal emelkedtek, a kőolaj-feldolgozásban csaknem egynegyedével, 24,2%-kal, a vegyiparban 6,1%-kal, a villamosenergia-iparban 3,7%-kal visszaestek az árak a tavaly januárihoz viszonyítva. A feldolgozóipari árak januárban 0,3%-kal csökkentek az egy hónappal, és 0,6%-kal az egy évvel korábbihoz képest.

Az **ipari export értékesítési árai** januárban 0,4%-kal emelkedtek az egy hónappal, és 0,9%-kal az egy évvel azelőttihez képest. Az árak 7,1%-kal nőttek a gépgyártásban, 6,4%-kal a kohászatban, 4,7%-kal a nyomdaiparban, míg 28%-kal mérséklődtek a kőolaj-feldolgozásban, 4,3%-kal a vegyiparban, 2,8%-kal a villamosenergia-iparban. A feldolgozóipari export értékesítési árai januárban 0,4%-kal emelkedtek az egy hónappal, és 1%-kal az egy évvel

korábbihoz képest. Az **ipar belföldi** értékesítési **árai** januárban 1,9%-kal csökkentek az előző hónaphoz, és 4,4%-kal az előző év azonos időszakához viszonyítva. Az árak 3,8%-kal emelkedtek a textil- és bőriparban, 3,7%-kal a kohászatban, 2,6%-kal a gyógyszergyártásban, 22,3%-kal visszaestek a kőolaj-feldolgozásban, 8,6%-kal a vegyiparban, 4,5%-kal a vízkezelésben. A feldolgozóipar belföldi értékesítési árai 2,2%-kal mérséklődtek a decemberihez, és 5,1%-kal a tavaly januárhoz képest.

A **mezőgazdasági termelői árak** januárban 7,2%-kal visszaestek az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A növényi és kertészeti termékek ára 7,4%-kal maradt el a tavaly januáritól. A gabonafélék ára 9,9%-kal csökkent, míg az ipari növényeké 16%-kal, ezen belül az olajos növényeké 18,6%-kal emelkedett. A zöldségek felvásárlási ára 4,7%-kal, a gyümölcsöké jelentősen, 21,1%-kal, a burgonyáé – a magas bázishoz képest – 37,8%-kal visszaesett. Az élőállatok és állati termékek felvásárlási ára januárban 6,9%-kal mérséklődött. A vágóállatok felvásárlási ára 4,9%-kal, ezen belül a vágósertésé 9,1%-kal, a vágóbaromfié 1,6%-kal csökkent. Az állati termékek felvásárlási ára 12,1%-kal visszaesett.

A **fogyasztói árak** februárban 0,5%-kal emelkedtek az előző hónaphoz, és 1%-kal mérséklődtek az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Az első két hónapban összességében 1,2%-kal csökkentek az árak. Az élelmiszerek ára januárhoz viszonyítva 0,6%-kal nőtt, főképp az idényáras élelmiszerek jelentős, 6,8%-os drágulása miatt. Az előző hónaphoz képest az üzemanyagok 2,6%-kal kerültek többre; a tartós fogyasztási cikkek ára 0,4%-kal, a szolgáltatásoké 0,2%-kal emelkedett.

Az egy évvel korábbihoz képest februárban az élelmiszerek ára 0,4%-kal csökkent. A burgonya ára egynegyedével, 25,8%-kal, a cukoré csaknem egyötödével, 19,3%-kal, a liszté 4,7%-kal, a sajté 4%-kal, az étolajé 3,8%-kal mérséklődött, a tojásé 5,2%-kal, a mézé 4,1%-kal, a cukrászárué 3,7%-kal, az iskolai étkezése 2,7%-kal emelkedett. A szeszes italok ára a tavaly februárhoz viszonyítva 1,1%-kal, a dohányáruké 2,6%-kal nőtt. Az újságok, folyóiratok ára 7,6%-kal emelkedett. A szolgáltatások 2,1%-kal, ezen belül a közlekedési szolgáltatások 2,8%-kal drágultak. Az egészségügyi szolgáltatásokért az egy évvel korábbinál 7,8%-kal kellett többet fizetni. A személyszállítás díja 4,6%-kal emelkedett. A postai szolgáltatás 3,7%-kal, a tv-előfizetés 2,4%-kal drágult. Az üzemanyagokért 15,6%-kal kellett kevesebbet fizetni, mint a múlt év azonos hónapjában. A háztartási energia ára 5,3%-kal, ezen belül a vezetékes gázé 6,5%-kal, az elektromos energiáé 5,7%-kal, a távfűtésé 3,4%-kal mérséklődött. A tartós fogyasztási cikkek ára 0,4%-kal, a ruházati termékeké 0,3%-kal csökkent.

A **nyugdíjas** fogyasztói kosárral számított **árindex** februárban 0,5%-kal nőtt az előző hónaphoz, és 0,5%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz képest. Az év második hónapjában a – hatósági árak, nyers élelmiszerek és üzemanyagok figyelmen kívül hagyásával számított – **maginfláció** 1% volt, amely a következő hónapokban a fogyasztói árindex némi emelkedését vetíti előre.

Jövedelem és fogyasztás

A *kiskereskedelmi forgalom* volumene januárban – szezonálisan és naptárhatástól megtisztított adatok szerint – 1,5%-kal emelkedett az egy hónappal, és nyers adatok szerint 8,2%-kal, naptárhatástól megtisztított adatok szerint 8,7%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Az élelmiszerek eladása 5,7%-kal nőtt. A forgalom csaknem négyötödét, 79%-át adó élelmiszerláncok értékesítési volumene januárban 6,6%-kal, míg a dohányboltokat is magukba foglaló szaktoltoké 2,6%-kal emelkedett. Az élelmiszereken kívüli termékek januári forgalma – naptárhatástól megtisztított adatok szerint – 12,2%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. Az iparcikkek forgalma kiemelkedő mértékben, 17,7%-kal, a könyveké és számítástechnikai eszközöké 16,8%-kal, a hasznáلتikkeké 13,3%-kal, az illatszereké 10,9%-kal, a ruházati termékeké 10,3%-kal, a gyógyszereké 7,3%-kal, a bútorok és műszaki cikkeké 5,6%-kal bővült.

Az üzemanyagok eladása januárban 9,4%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. A viszonylag kisebb arányt képviselő csomagküldő és internetes kereskedelem változatlanul dinamikusan, 39,6%-kal növelte a forgalom volumenét. Az üzemanyagok eladása 9,4%-kal nőtt. A jármű- és alkatrész kereskedelem volumene 3,2%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. Az adatok a januári forgalomban még a decemberihez képest is jelentős fellendülést tükröztek. Meg kell jegyezni, hogy a KSH – részben a dohánykereskedelem gyökeres változására tekintettel – a múlt év márciusában módszertani változtatást hajtott végre a kiskereskedelmi forgalom számbavételében. Azóta a közölt adatokban a korábbinál is lényegesen nagyobb a bizonytalanság. Az utolsó fél év adatait maga a KSH ugyancsak előzetesnek tekinti, amelyek például már a múlt évben is jelentősen módosultak.

A KSH közzétette a *háztartások* múlt évi *fogyasztásának* előzetes *adatait*. A háztartási költségvetési felvétel – az évváró interjú során szerzett adatokat még nélkülöző – első feldolgozása szerint az egy főre eső fogyasztás havonta 68 600 forint volt, összehasonlító áron 2,7%-kal több, mint a megelőző évben. A *fogyasztás* a 2012. évi jelentős, 2,4%-os csökkenés, valamint a 2011. és 2013. évi stagnálást követően *a tavalyi évben* – a választásoktól nyilván nem függetlenül – *érdemben növekedett, de ezzel csupán a 2010. évi szintet érte el*, illetve kismértékben, 0,5%-kal meghaladta azt. Megjegyzendő, hogy a háztartásstatisztikai adatközlés terjedelme is – miként a statisztikai tájékoztatás más területei is – egyre szűkebb. Egyelőre egyetlen rövid tájékoztató került nyilvánosságra, amely – akárcsak az utóbbi néhány évről készített hasonló összefoglalók – kevés tényszámot tartalmaz, és a KSH honlapján sem található részletes tájékoztatást adó táblázatok. Ezért a felhasználó egyre jobban kénytelen támaszkodni a szöveges elemzésekre, amelyek kevés számszerű adatot, és egyre több, nem számszerűsített minősítő jelzöt tartalmaznak. A kiadvány nyelvezete – a statisztikai gyakorlatban szokatlanul – átveszi a kormánypárti, illetve a kormányzati kommunikációét, és az abban megfogalmazott verbális célokhoz viszonyítja az eredményeket.

A közzétett adatok szerint az élelmiszerfogyasztás a múlt évben 2,4%-kal bővült, míg a szeszes italok és dohányárak fogyasztása 3,5%-kal mérséklődött. Nagyon valószínű, hogy a

dohánytermékeknek csupán a látható forgalma csökkent, és a jelentős áremelés, valamint a dohánykereskedelem drasztikus átalakításának hatására az illegális forgalom arányának növekedését nem méri a statisztika. **Jelentős különbség volt a magasabb jövedelmű és a szerényebb anyagi helyzetű családok ételmiszerfogyasztása között.** Az alsó jövedelmi ötödbe tartozó háztartások, tehát a legkisebb jövedelemmel rendelkező 2 millió fő havi fogyasztása 11 500 forint volt, míg a felső jövedelmi ötödbe tartozóké annak több mint kétszerese, 24 100 forint. Ez nem csupán azt jelentette, hogy több élelmiszert vásároltak, hanem egyben jobb minőségű, drágább termékeket fogyasztottak. A legmagasabb jövedelmű háztartásokban az egy főre jutó húsfogyasztás havonta 5,4 kg volt, míg a szerényebb jövedelműekben csupán 3,7 kg. Az alsó jövedelmi ötödben fejenként havi 3,6 kg, míg a legmagasabb jövedelműek körében 2,6 kg kenyeret fogyasztottak; ugyanakkor a szegényebb háztartásokban 2,3 kg friss zöldséget fogyasztottak, míg a tehetős családokban 3,9 kg-ot.

Ha a háztartások összes fogyasztási kiadását vizsgáljuk, a legalacsonyabb jövedelmű háztartásokban 36 500 forint jutott fejenként, a középső ötödbe tartozó háztartásokban 73 800 forintot, míg a legmagasabb jövedelmű kétmillió főt magába foglaló háztartásokban 124 100 forintot költöttek havonta. Azaz **a legkedvezőbb helyzetű családokban csaknem három és félszer, pontosabban 3,4-szer többet fordíthattak fogyasztásra, mint a legkedvezőtlenebb helyzetű kétmillió főt magukba foglaló háztartásokban.** A magas keresetű családok kedvező pozícióját és az utóbbi öt évben kialakult számottevő társadalmi különbségeket tükrözi, hogy a fogyasztás ebben a körben a közepes helyzetű, a harmadik ötödbe tartozó kétmillió főhöz képest is 1,7-szeres, tehát jelentősen több. Ez annak ellenére így van, hogy a múlt évben a különbségek némileg csökkentek ugyan, de a szerény változás nem kompenzálta azt, hogy **a szociális háló kormányzati szétDarabolása következtében a társadalom kettészakadt.**

Megváltozott a háztartások kiadási szerkezete. Jelentősen, 13,7%-kal nőtt a közlekedési, és 11,9%-kal a hírközlési kiadások volumene. A lakásfenntartásra és háztartási energiára fordított kiadások összege 3,3%-kal emelkedett. A változás közel 2 százalékponttal alacsonyabb a 2013-ban bekövetkezettnél; abban szerepet játszott a lakossági energia hatósági árának látványos mérséklése. **Az árcsökkenés nagyobb megtakarítást eredményezett a magasabb keresetű, mint a szerényebb jövedelmű háztartásokban.** A legtöbb fogyasztási csoportban nőtt a kiadások, kivéve a kultúrára fordított összegeket, melyek reálértékben 0,9%-kal mérséklődtek.

A lakossági fogyasztás területi szerkezete csak kismértékben változott; a lakosság átlagos fogyasztásának növekedése mellett tovább nőtték a regionális különbségek. Közép-Magyarországon az egy főre eső fogyasztás a múlt évben 82 800 forint volt, míg Észak-Alföldön csupán 55 400 forint, azaz a központi régióban a fejenkénti fogyasztás éppen másfélszerese a leghátrányosabb helyzetű térségben tapasztalhatónak. A területi különbségek olyan módon változtak, hogy Észak-Alföldön és Dél-Alföldön stagnált az egy főre jutó fogyasztás, míg a többi régióban némileg emelkedett, azaz **az előző évekhez hasonlóan az ország területi kettészakadása mélyült.**

A **lakosság betétállománya** februárban 58 milliárd forinttal emelkedett, és a hó végén 6 864 milliárd forintot tett ki. A forintbetétek volumene 28 milliárd forinttal nőtt, a devizabetéteké tranzakciók eredményeként 53 milliárd forinttal emelkedett, árfolyamváltozás következtében

23 milliárd forinttal csökkent. A második hónap végén a lakosság birtokában 2 491 milliárd forint értékű állampapír állomány volt, 3,3%-kal több, mint az év elején.

A **lakosság hitelállománya** februárban 204 milliárd forinttal mérséklődött, és a hó végén 6 900 milliárd forintot tett ki. A forinthitelek volumene változatlan maradt, a devizahiteleké tranzakciók eredményeként 45 milliárd forinttal, árfolyamváltozás következtében 159 milliárd forinttal csökkent. A lakossági devizahitelek állománya február utolsó napján 3 721 milliárd forint volt, a teljes lakossági hitelállomány 53,9%-a.

Államháztartás, külgazdasági egyensúly

A **külkereskedelmi forgalom** a múlt évben dinamikusán bővült; a második és harmadik negyedévben a növekedés üteme csaknem kétszámjegyű volt (9,9%, illetve 9,7%), azóta valamelyest mérséklődött. A kivitel volumene januárban 7,4%-kal, a behozatalé 5,8%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A **külkereskedelmi mérleg aktívuma** 225 milliárd forint, illetve 709 millió euró volt, 64 milliárd forinttal, illetve 202 millió euróval több, mint tavaly januárban. Az első hónapban az export forintban mért árszínvonala 1,2%-kal emelkedett, míg az importé 0,2%-kal mérséklődött, így a **cserearány** 1,4%-kal javult. A forint árfolyama az euróhoz képest 4,7%-kal, az amerikai dollárhoz viszonyítva jelentősen, 23%-kal gyengült.

Az első hónapban a forgalom felét adó gép- és szállítóeszköz kivitel 10,6%-kal, a behozatal 10,2%-kal emelkedett; a forgalom dinamikus bővülése a járműgyártás változatlanul jelentős termelésnövekedésének köszönhető. A feldolgozott termékek exportja 6,9%-kal, importja 5,9%-kal nőtt, amelyben a gyógyszeripar, valamint a járműipari beszállítók játszottak jelentős szerepet. Az élelmiszeripari export gyakorlatilag stagnált, mindössze 0,4%-kal haladta meg az egy évvel korábbit, az import pedig 2,3%-kal elmaradt attól. Az energiahordozók behozatalának volumene – az árak jelentős csökkenése mellett – 13%-kal visszaesett; az árufőcsoport forgalmának felét adó kőolajtermékekből 5%-kal, az egyharmadot képviselő földgázból 25%-kal mérséklődött az import volumene.

Januárban a kivitel 80%-át, valamint a behozatal 76%-át az Európai Unió tagállamaival bonyolítottuk le. Az Európai Unióba irányuló export volumene 7,6%-kal, ezen belül a 15 tradicionális tagállam felé 7,3%-kal, az új tagállamokba kerülő 8,3%-kal emelkedett. Az Európai Unió tagállamaiból érkező import 7,7%-kal, ezen belül a régi tagállamokból származó 6,1%-kal, az újakból érkező ennek kétszeresével, 12%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. Az Európai Unióval folytatott kereskedelemben a mérleg 252 milliárd forint, illetve 795 millió euró többletet mutatott, 18 milliárd forinttal, illetve 23 millió euróval többet a múlt év januárinál. Az egyéb országokba irányuló kivitel volumene 6,9%-kal, míg az onnan származó behozatal csupán 0,2%-kal nőtt. A külkereskedelmi mérleg hiánya ebben a relációban 27 milliárd forint, illetve 86 millió euró volt, amely 52 milliárd forinttal, illetve 179 millió euróval kevesebb, mint a múlt év azonos időszakában.

A nemzeti számlák előzetes adatai szerint a **kormányzat eredményszemléletű bevétele** a múlt évben 15 168 milliárd forint, míg kiadása 15 997 milliárd forint, a **kormányzati szektor hiánya** 829 milliárd forint, a bruttó hazai termék 2,6%-a volt; a deficit 95 milliárd forinttal, a GDP 0,1 százalékaival meghaladta a megelőző évet. A **kormányzati szektor adóssága** a múlt év végén 24 525 milliárd forint, a bruttó hazai termék 76,9%-a volt, bevételei a múlt évben 7,3%-kal emelkedtek a megelőző évihez képest. A jövedelemadókból 7,8%-kal, a társadalombiztosítási hozzájárulásokból 7,5%-kal, míg termelési adókból 7,1%-kal nőtt a kincstár bevétele. Az utóbbin belül az általános forgalmi adóból jelentősen, 11,8%-kal emelkedett a befizetett összeg.

A **kormányzati szektor kiadásai** 7,6%-kal emelkedtek a múlt évben. Kivételes mértékben, 25,4%-kal nőttek a felhalmozási kiadások, 12,5%-kal a folyó termelő-felhasználás, és 11,3%-kal a munkajövedelmek. A kormányzat magatartását jellemzi, hogy a pénzbeli társadalmi juttatásokra fordított kiadások a múlt évben a jelentősnek tűnő gazdasági növekedés ellenére sem emelkedtek. Összességében az uniós források erőltetett ütemű felhasználása dominált az államháztartási folyamatok alakulásában. Főképp az uniós támogatásokból finanszírozták a közösségi beruházásokat; ezen felül – a választásokra való tekintettel – a kormányzati presztízsberuházások, köztük stadionépítések emelték a felhalmozási kiadásokat. A negyedik negyedévben némileg változtak az arányok: a folyó termelő felhasználás 24,2%-kal, a felhalmozási kiadások 17,4%-kal, míg a munkavállalói jövedelmek 16,5%-kal haladták meg az egy évvel korábbi.

Az **államháztartás – önkormányzatok nélküli – pénzforgalmi szemléletű konszolidált hiánya** február végén 311 milliárd forint volt, az éves előirányzat 35,4%-a. Az első két hónapban a központi alrendszernek 2 416 milliárd forint bevétele keletkezett, amely a törvényi előirányzat 14,8%-a, és 2 727 milliárd forint kiadása teljesült, amely az előirányzatnak 15,9%-a. A központi költségvetés deficitje február végén 380 milliárd forint volt, a törvényi előirányzat 46%-a, azaz a két hónap alatt felhalmozott hiány közelít az éves hiánycél feléhez.

A **gazdálkodó szervezetek** az első két hónapban 158 milliárd forint **adót fizettek**, 6%-kal többet, mint a múlt év azonos időszakában. A társasági-adó befizetések csekély mértékben, 1,1%-kal elmaradtak az egy évvel korábbitól, míg az egyéb központosított bevételek 15,1%-kal nőttek, noha a múlt évben is nagyon jelentősen, 38,8%-kal meghaladták a 2013. évet. E soron szerepelnek az elektronikus útdíjak, a környezetvédelmi termékdíjak, és a különböző bírságokból származó bevételek.

Fogyasztási adókból az első két hónapban 654 milliárd forintot fizettek be a kötelezettek a kincstárba, 4,9%-kal többet az egy évvel korábbinál. Általános forgalmi adóból 6,1%-kal, jövedéki adóból 8,2%-kal nőtt a befizetett összeg; ez utóbbin belül az üzemanyagok eladásából 12,7%-kal, a szeszes italokéból 21%-kal nagyobb, a dohánytermékek árusításából 2,3%-kal kisebb bevétel származott, azaz feltehetően nőtt a cigaretta illegális forgalma. Az év első két hónapjában 46 milliárd forint pénzügyi tranzakciós illeték folyt be a költségvetésbe, 11,9%-kal kevesebb, mint a múlt év azonos időszakában; a pénzügyi intézetek befizetése ugyan nőtt, de az Államadósság Kezelő Központ befizetési kötelezettsége megszűnt, míg az Államkincstáré csökkent, azaz az állam saját illetékfizetési kötelezettségét a kormány ez évtől jelentősen mérsékelte.

A **lakosság** az első két hónapban 325 milliárd forint **adót fizetett**, 5,9%-kal többet, mint egy évvel korábban. Személyi jövedelemadóból 5,6%-kal, illetékekből 12,1%-kal több bevétel keletkezett. A társadalombiztosítási alapok bevétele az első két hónapban 837 milliárd forint volt, 1,7%-kal kevesebb, mint a tavalyi év azonos időszakában.

A **költségvetési szervek kiadásai** az első két hónapban 606 milliárd forintot tettek ki, 3,7%-kal kevesebbet, mint egy évvel korábban, de jelentősen túllépve az időarányos költést azáltal, hogy a kiadások elérték az éves előirányzat 18,1%-át. A szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásai 7,9%-kal nőttek; e jogcím tartalmazza többek között a kormányzati presztízsberuházásokat, az egyházi intézmények és a hittanoktatás többletfinanszírozását. A szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok uniós kiadásai 9,5%-kal meghaladták az egy évvel korábbit. Az állami vagyonnal kapcsolatos kiadások 42 milliárd forintot tettek ki, több mint háromszor annyit, 231,9%-kal többet az egy évvel azelőttinél. Ennek egyharmadát a Paks II. beruházásra, jelentős részét újabb állami cégek alapítására fordította a kormány.

Szociális és családtámogatásokra az első két hónapban 115 milliárd forintot fordított a kormány, 0,7%-kal kevesebbet, mint a múlt év azonos időszakában. A csökkenés annak ellenére következett be, hogy ez az előirányzat tartalmazza az ez évtől a járási hivatalokhoz került szociális ellátások fedezetét. Családtámogatásokra 1,9%-kal kevesebbet fordítottak, mint egy évvel korábban. A foglalkoztatási alap kiadásai 34 milliárd forintot tettek ki, 23%-kal kevesebbet, mint a múlt év azonos időszakában. Álláskeresési támogatásra 18,1%-kal, közmunka programra pedig 20,9%-kal kisebb összeget fordítottak az egy évvel azelőttinél. Az Államkincstár adatai szerint tehát február végéig nem indult meg az idei évre tervezett nagyszabású közmunka program, amelyet a munkanélküliek számának emelkedése is alátámaszt. A közhasznú foglalkoztatás feltehetően a következő hónapokban változni fog, mivel a kormány a közmunkák révén képzei el a foglalkoztatottsági adatok javítását. Ennek érdekében az idei költségvetési törvény e programokhoz egyötödével, 19,7%-kal több forrást rendelt, mint az előző évben.

A **költségvetési szervek** lejárt határidejű **tartozásállománya** február végén 107 milliárd forint volt, 8,5%-kal több, mint egy hónappal, és egyötödével, 20,7%-kal több, mint egy évvel korábban. Az adósság négyötödét, 80,5%-át az Emberi Erőforrások Minisztériumának felügyelete alá tartozó szervezetek halmozták fel, amelynek döntő része, 89,9%-a 77,4 milliárd forint az egészségügyi szolgáltatóknál állt fenn február végén. A kórházak február hónapban 5 milliárd forinttal növelték az adósságállományukat. Ennek feltehetően az is oka, hogy az érintett intézmények a számvitelükben igyekeznek olyan helyzetet teremteni, amely a feltételezésük szerint kedvezőbb pozíciót jelenthet számukra a kormány által lebegtetett 60 milliárd forintos konszolidációnál. A kormány ígérete szerint a segítség a lejárt határidejű tartozásállomány csökkentését szolgálja. Valójában **az idei költségvetésben rendelkezésre álló előirányzatok az egészségügy ésszerű működéséhez nem nyújtanak elegendő forrást, a kialakult káoszt nemhogy megszüntetni, még mérsékelni sem igazán tudják**. Jelentős, 8,7 milliárd forintos tartozást görgetnek maguk előtt az oktatási és kulturális intézmények, ezen belül különösen az egyetemek és főiskolák.

Az adósság meglepően nagy hányadát, 8,1%-át a Miniszterelnökség felügyelete alá tartozó szervezetek halmozták fel, ráadásul e tartozások több mint négyötöde, 81,1%-a 60 napnál régebben állt fenn február végén. Számottevő, 4,5 milliárd forint, 62,6%-ában 60 napon túli adóssága volt a Honvédelmi Minisztériumnak, és 3,3 milliárd forint a Belügyminisztérium szerveinek. Az intézményi gazdálkodás súlyos zavaraira utal, hogy február utolsó napján a költségvetési intézmények több mint felének, 55,7%-ának volt lejárt határidejű tartozása. E tartozások egyötöde, 19,6%-a egy hónapnál régebben fennálló, de 60 napos késedelmet nem meghaladó adósság volt. A költségvetési szervek tartozásállományának jelentős hányadánál, 46,6%-ánál viszont a késedelem a két hónapot is meghaladta. A késedelemmel fizető költségvetési szervek – és ezzel az államháztartás – helyzetét súlyosbítja, hogy a Ptk. szerint minden egyes késedelmes fizetés 40 euró költségátalány megfizetésének kötelezettségét vonja maga után, amelytől előzetes megállapodás alapján sem lehet eltekinteni, a jogosult csak a tartozás megfizetését követően mondhat le arról.

Az államháztartás múlt évi folyamatairól eddig bemutatotthoz képest a KSH jelentése két lényeges ponton árnyalja a képet, igaz, különböző előjellel. A KSH a március végi határidőre elküldte az Eurostatnak a túlzott-hiány eljárásról szóló beszámolót. E jelentés a múlt évi államháztartási hiányt – a fent jelzettek szerint – a bruttó hazai termék 2,6%-ában állapítja meg, míg az MNB a pénzügyi számlák előzetes adatai alapján egy hónappal korábban még 2,2%-os államháztartási deficitről adott ki jelentést, és a kormány is ezt kommunikálta. A KSH és az MNB módszertana között van ugyan némi eltérés, de ez legfeljebb 0,1 százalékpontos differenciát magyarázhat, az ezúttal keletkezett 0,4 százalékpontos különbséget semmiképpen sem. A másik változás még érdekesebb, ez a bruttó államadósságot érinti. Az MNB februári adatközlése szerint a múlt évben a GDP arányos államadósság változatlan maradt, amely a kormányt rendkívül kellemetlenül érintette, hiszen a gazdaságpolitika egyik legfontosabb deklarált célja az adósság jelentős csökkentése. Az Európai Uniónak küldött jelentés szerint azért mérséklődhetett mégis a bruttó államadósság a GDP arányában, mert az első fejezetben már ismertetett módon a KSH a bruttó hazai termék folyó áras értékének nem várt mértékű emelkedését állapította meg.

Meg kell jegyezni, hogy **az államháztartási hiány követelményt csak látszólag teljesíti Magyarország. Az Európai Bizottság** nem csupán a 3%-ot el nem érő formális deficit tartást követeli meg, hanem **a strukturális hiány csökkentését** is. Ez pedig a magyar államháztartás jelenlegi helyzetében 1,5%-ot jelentene, **amelyet jelentősen túllépett a tavalyi deficit**. A másik fontos kritérium, hogy az államadósság ne haladja meg a bruttó hazai termék 60%-át. Azoknak az országoknak, amelyek ezt a limitet túllépik, az adósságrátájukat évente a 60% feletti rész egy huszadával kell csökkenteni, ami számunkra évente 1 százalékpontot jelent. Igaz, ezt három év átlagában kell elérni, és első alkalommal 2017-ben vizsgálja ennek betartását az Eurostat, de az eddigi folyamatok alapján erre semmi esélyünk nincs.

Ha megvizsgáljuk a bruttó államadósság alakulását, a tavalyi évben az év eleji 23 085 milliárd forint tartozás az év végére 24 525 milliárd forintra, 6,2%-kal nőtt. Az MNB ennek alapján számolt a GDP-arányos adósság stagnálásával, mert nem becsült ennél magasabb folyó áras növekedést. A KSH ezzel szemben 6,8%-os emelkedést számolt ki, amely megalapozta a kultikusnak tekintett adósságcsökkenést. Az Eurostatnak küldött jelentés a szabályok szerint

tartalmazza az ez évre tervezett államháztartási-hiány adatot, amelyet a kormány határoz meg. Ennek értelmében az idei várható deficit a GDP 2,4%-a. A kormány azzal számol, hogy a bruttó államadósság az év végére 25 618 milliárd forint lesz, tehát 4,5%-kal emelkedik. Ugyanakkor a folyó áras GDP 5,3%-os, tehát elég jelentős növekedését prognosztizálják, amelynek eredményeként az év végén a bruttó államadósság szerény mértékben, 0,3 százalékponttal, a bruttó hazai termék 76,3%-ára csökken. Ha eltekintünk a számbavételi, módszertani elemektől, akkor ez azt jelenti, hogy **közgazdasági értelemben** – akárcsak az előző években – **a bruttó államadósság a GDP arányában érdemben az idén sem mérséklődik.**

A gazdasági folyamatok átláthatóságát jellemző fontos mutató a forgalomban lévő készpénz mennyisége, annak változása. Az MNB jelentése szerint február végén a készpénzállomány elérte a 3 747 milliárd forintot, 14,4%-kal több az egy évvel korábbinál. Ilyen mértékű készpénzforgalmat a fejlett piacgazdaságokban nem lehet tapasztalni, és általában is az állomány mérséklődése jellemző az Európai Unió országaira. Nálunk ez a **készpénzállomány** már meghaladja a GDP 11,8%-át, és az utóbbi két évben gyorsuló ütemben nő. Ez a jelenség **egyértelműen tükrözi a nemzetgazdaságban végbemenő dezintegrációs folyamatokat.** A bizalom alacsony szintje az üzleti életben táplálja a készpénz iránti igényt, amelyet erősít a kormány kiszámíthatatlan gazdaságpolitikája, a pénzintézetek elleni szabadságharc, valamint a tranzakciós illetéknek nevezett súlyos terhet jelentő adó.

Ipar, építőipar

Az **ipari termelés** múlt évben tapasztalt élénkülése az év elején is folytatódott. Az ipari kibocsátás volumene – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok szerint – 4,3%-kal emelkedett az egy hónappal, és nyers adatok szerint 5,3%-kal, munkanaphatással korrigált adatok szerint 7,7%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Az ipari termelés bővülésében továbbra is a járműgyártás gyors felfutása a meghatározó tényező: az alág kibocsátása januárban 11%-kal nőtt. A kőolaj-feldolgozás – az alacsony bázishoz viszonyítva – egyötödével, 20,2%-kal, a gyógyszergyártás 11,3%-kal, a járműiparhoz kapcsolódó gumi- és műanyagtermék gyártás 10,8%-kal, a számítógép és optikai termék gyártás 5,4%-kal növelte a kibocsátását, míg a kohászatban 3,7%-kal, a gépgyártásban 15,6%-kal visszaesett a termelés volumene. Az élelmiszeripar kibocsátása januárban mindössze 0,8%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A feldolgozóipari termelés volumene 5,3%-kal, az energiaiparé 5,6%-kal emelkedett.

Az **ipari export** januárban – munkanaphatással kiigazított adatok szerint – 8,4%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A gyógyszeripar kivitele 17,4%-kal, a vegyiparé 13,1%-kal, a járműgyártásé – a magas bázishoz képest – 9,6%-kal, a gumi- és műanyagtermék gyártásé 9,5%-kal, az élelmiszeriparé 6%-kal nőtt, míg a gépgyártásé 18,8%-kal, a kőolaj-feldolgozásé 13,8%-kal mérséklődött. A feldolgozóipari kivitel januárban 4,7%-kal emelkedett. Az **ipar belföldi értékesítése** – munkanaphatással korrigált adatok szerint – 5,6%-kal nőtt a múlt év januárhoz képest. A járműipar belföldi értékesítése 33,6%-kal, a kőolaj-feldolgozásé 19,9%-

kal, a gépgyártásé 16,4%-kal, a gumi- és műanyaggyártásé 10,5%-kal emelkedett, a számítógép és optikai termék gyártásé 13,8%-kal, a textiliparé 6,3%-kal mérséklődött. Az élelmiszeripar belföldi eladásai 1,4%-kal nőttek. A feldolgozóipar hazai értékesítése januárban 7,7%-kal haladta meg az egy évvel korábbit, míg az energiaiparé némileg, 0,3%-kal elmaradt attól.

A legalább öt főt foglalkoztató vállalkozásoknál az **egy főre jutó termelés** januárban 1,9%-kal emelkedett a foglalkoztatottak létszámának 3,4%-os bővülése mellett. A jelentős súllyal rendelkező feldolgozóipari ágazatok **új rendeléseinek volumene** januárban – az alacsony bázishoz képest – jelentősen, 29,7%-kal, ezen belül az új exportrendeléseké 32,3%-kal, a belföldi rendeléseké 11,1%-kal nőtt. Az **ipar teljes rendelésállománya** az első hónap végén 20,1%-kal, ezen belül az exportrendeléseké 21,8%-kal haladta meg az egy évvel korábbit, míg a belföldi rendeléseké 8,5%-kal az alatt maradt. Az ipari kibocsátás volumene januárban Közép-Dunántúlon 0,8%-kal csökkent, a többi régióban 3,7% és 6,5% közötti mértékben emelkedett, kivéve Dél-Alföldön, ahol – a Mercedes gyár dinamikus termelés-bővülésének eredményeként – 16%-os volumenindexet mértek.

Az **építőipari termelés** volumene januárban – szezonálisan és munkanaphatással kiigazítva – 6,5%-kal emelkedett az előző hónaphoz, és 8%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Az épületek építése 6,7%-kal, az egyéb építményeké 10,1%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. **Az uniós finanszírozású projektek kifizetésével az építőipari tevékenység kilátásai kedvezőtlenek.** A vállalkozások új szerződéseinek volumene januárban jelentősen, 28,7%-kal, ezen belül az épületek építésére irányulóké – az alacsony bázishoz képest – 3,9%-kal, az egyéb építményeket célzóké rendkívüli mértékben, 42,1%-kal visszaesett. Az építőipari vállalkozások teljes szerződésállománya az első hó végén egyötödével, 20,6%-kal, ezen belül az épületek építésére irányulóké 3,5%-kal, míg az egyéb építményeket célzóké jelentősen, 24%-kal elmaradt az egy évvel azelőttitől.

Mezőgazdaság

A **mezőgazdasági termékek felvásárlása** januárban 18%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A növénytermesztési és kertészeti termékek felvásárlása a tavalyi kiemelkedő termés következtében csaknem másfélszeresére, 48,9%-kal emelkedett. Gabonafélékből 75,6%-kal, zöldségfélékből 50,1%-kal, gyümölcsökből több mint két és félszeres mennyiséget, 158,9%-kal vásároltak fel többet, mint a tavalyi első hónapban. Az élőállatok és állati termékek felvásárlása az első hónapban 6,8%-kal, ezen belül a vágóállatoké csak szerény mértékben, 2,2%-kal, míg az állati termékeké jelentősen, 18,5%-kal nőtt.

Turizmus

Január hónapban 501 ezer *vendég* 1 194 ezer éjszakát töltött el a magyarországi szálláshelyeken; a vendégek száma 10,8%-kal, a vendégéjszakáké 8,9%-kal emelkedett. A *külföldi vendégforgalom* 7,5%-kal nőtt; a legtöbb, 62 ezer vendégéjszakát a német turisták töltötték el, igaz, 3,7%-kal kevesebbet az egy évvel azelőttinél. Brit turisták 58 ezer vendégéjszakát vettek igénybe, jelentősen, 42,3%-kal többet, mint a múlt év első hónapjában. Az orosz turisták 57 ezer vendégéjszakája 30,3%-kal, az osztrákok 55 ezer vendégéjszakája 3,4%-kal volt kevesebb az egy évvel korábbinál. A *belföldi vendégforgalom* januárban jelentősen, 10,5%-kal emelkedett. A szállodák átlagos foglaltsága 38,2% volt, 2,5 százalékponttal magasabb az előző januárinál; az ötesillagos hoteleké 53,2%, a gyógyszállóké 46,8%, míg a négycsillagos szállodáké 45,9%. A kereskedelmi szálláshelyek bruttó szállásdíj bevétele 7 milliárd forint volt, folyó áron 28,4%-kal több, mint a múlt év azonos időszakában.

Népmozgalom

Ez év januárjában 8 ezer *gyermek született*, 4,8%-kal több, mint egy évvel korábban. A születési arányszám 9,5‰ volt, 0,4 ezrelékponttal több az egy évvel azelőttinél. Az első hónapban 1 200 *házasságot kötöttek*, – a rendkívül alacsony bázishoz képest – 8,1%-kal többet az egy évvel korábbinál. A házasságkötési arányszám 1,4‰ volt, amely 0,1 ezrelékpontos emelkedést jelent.

Januárban 12 600 *halálesetet* anyakönyveztek, jelentősen, 13%-kal többet, mint a tavalyi első hónapban. Megjegyzendő, hogy egyetlen hónapadataiból nem lehet hosszabb távon ható tendenciákra következtetni. A halálozási arányszám 15‰ volt, 1,7 ezrelékponttal emelkedett a 2014. januárhoz viszonyítva. A csecsemőhalálozási arányszám 4,4‰ volt, 0,3 ezrelékponttal mérséklődött. A *természetes fogyás* januárban 4 600 fő, aránya 5,5‰ volt, szemben az egy évvel korábbi 4,2‰-kel.

A KSH közzétette a népmozgalom tavalyi összefoglaló – előzetes – adatait. A népesség száma ez év elején 9 849 ezer fő volt, amely 28 ezer fős természetes fogyást jelent. E közlemény szerint a múlt évben a nemzetközi vándorlásból 6 600 fős nyereség származott, azaz a bevándorlások száma ennyivel haladta meg a kivándorlásokét. A jelentés ezt a megállapítást konzisztens adatokkal nem támasztja alá. A közlemény szerint ez év elején a huzamosan itt tartózkodó külföldiek száma 139 700 fő volt, de ez állapokra vonatkozó adat. Egyidejűleg azt is közli, hogy az utóbbi években felgyorsult a kivándorlás üteme, és adminisztratív nyilvántartásokra, mint forrásokra hivatkozva megállapítja, hogy a múlt évben 31 500 magyar állampolgár távozott legalább egy évre külföldre.

A KSH a korábbi gyakorlatnak megfelelően veszi számba a nemzetközi vándorlást. A múlt évben feltehetően néhány ezren kaptak huzamos tartózkodási engedélyt Magyarországon, erre utalhat a 7 ezer főt megközelítő vándorlási nyereség. A bevándorlók számát a jelentés meglepő módon nem ismerteti. Úgy tűnik, a statisztikai szolgálat még mindig nem nézett szembe azzal a ténnyel, hogy **több mint négyszázezer magyar állampolgár tartózkodik legalább egy éve külföldön, és többségük az utóbbi négy évben hagyta el az országot.** A KSH a külföldön élők első alkalommal a múlt év ősszén adott közre – részben becsült – adatokat, mely szerint 2013. év elején 350 ezer magyar élt legalább egy éve külföldön, akik 1989 decemberét követően hagyták el az országot. Ezeket a vándorlási adatokat a KSH nem vette figyelembe a népszámlálási adatok éves továbbvezetésénél, így erősen megkérdőjelezhető a most közzétett év eleji népességszám valósága. E módszerrel feltehetően **akár százezer fővel is felülbecsülik az ország népességszámát,** a tényleges népességi információt remélhetőleg a jövő év októberében végrehajtandó kis népszámlálás, a reprezentatív mintán megvalósuló mikrocenzus tisztázhatja majd.

Bűnügyi helyzet

A múlt évben romlott a közlekedésbiztonsági helyzet. Az év folyamán 15 800 személyi sérüléssel járó közlekedési baleset történt, 1%-kal több, mint az előző évben. A múlt évben 20 800 személy szenvedett közlekedési balesetet, és 626 személy halt meg. A tavalyi évben a halálos kimenetelű balesetek száma 6,1%-kal, ezen belül a negyedik negyedévben egynegyedével, 26%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A múlt évben a súlyos sérüléssel járó balesetek száma 0,6%-kal, a könnyű sérüléssel járóké 0,9%-kal nőtt. A közúti balesetek döntő többségét, 92,2%-át a járművezetők okozták. A tehergépjármű vezetők 6,1%-kal, a személygépkocsi vezetők 4,7%-kal több, míg a gyalogosok 4,1%-kal, a kerékpárosok 6,6%-kal, a motorkerékpárosok 9,3%-kal kevesebb személyi sérüléssel járó balesetet okoztak. Az összes baleset 10,2%-ában szerepet játszott az alkohol.

A Belügyminisztérium adatai szerint januárban 17 400 **bűncselekményt** regisztráltak, igen jelentősen, 28%-kal kevesebbet, mint a múlt év első hónapjában. A súlyosabb megítélésű büntettek száma egyharmadával, 33,2%-kal, az enyhébb megítélésű vétségeké egynegyedével, 24,7%-kal csökkent. A számottevő mérséklődés jelentős részben a jogszabályok, azaz a számbavételi mód változásának következménye. A jelentés szerint a sértettek száma 24,8%-kal, a bűnelkövetőké 23,5%-kal visszaesett.

Budapest, 2015. április 7.

Dr. Katona Tamás

Az adatok forrása: KSH, MNB, NGM, BM, NFSZ, ÁKK, MÁK, Eurostat.

Megjegyzés: A statisztikai adtagyűjtési rendszerben az évközi adatok kisebb része a tárgyhót követő hónapban rendelkezésre áll, ilyen a fogyasztói ár, az államháztartási adatok; a statisztikai információk többsége a tárgyhót követő második hónapban kerül nyilvánosságra. Bizonyos adatok negyedéves gyakorisággal készülnek, és általában a tárgyidőszakot követő második hónapban állnak rendelkezésre, ilyen a bruttó hazai termék és a beruházások, de a folyó fizetési mérleg adatait csak a 90. napon lehet megismerni. Ezért az elemzés a készítést megelőző két hónap, illetve az előző negyedév rendelkezésre álló adatait vizsgálja.